

רצח העם בעזה - מי קרא לזה כך

“אם אתה נייטרלי במצבי עוול, בחרת בצד של המדכא. אם פיל דורך על זנבה של עכברה ואתה אומר שאתה נייטרלי, העכברה לא תעריך את הנייטרליות שלך.”
— דזמונד טוטו

מבוא

קריאת הפעולות של ישראל בעזה כרצח עם אינה רטוריקה מתלהמת; זו יישום מדויק של החוק הבינלאומי לראיות מכריעות. לפי אמנת רצח העם משנת 1948, הכרה ברצח עם אינה אופציונלית — היא מטילה חובות מחייבות על מדינות למנוע ולהעניש. להביט על עזה היום ועדיין לסרב לקרוא לזה רצח עם פירושו לעמוד לצד המדכא.

הוראות שהודלפו מאמצעי תקשורת וגיוברים זהירים של מוסדות כמו האו"ם מגלים הימנעות מכוונת מהמילה “רצח עם”. אבל למילים יש משמעות: רצח עם הוא פשע לפי החוק הבינלאומי, לא מטאפורה. הכחשתו כאשר הסף הושג היא אפשרות לו. כפי שטוטו הזהיר, נייטרליות מול עוול חמור היא שותפות לפשע.

מאמר זה מתעד את ההצהרות, הממצאים המשפטיים והאזהרות — ממדינות, ארגונים, מומחים ובתי משפט — שפרצו דרך קנוניה של שתיקה, וקראו לסבל של עזה בשמו האמיתי.

הצהרות מפורשות על רצח עם

- **המרכז האירופי לזכויות חוקתיות ואדם (ECCHR, ברלין)** — 10 בדצמבר 2024: קבע שישראל מבצעת רצח עם בעזה.
- **אמנסטי אינטרנשיונל גרמניה** — 29 ביולי 2025: הכריזה שמדיניות הרעבה מכוונת של ישראל מהווה רצח עם.
- **מדיקו אינטרנשיונל** — 29 ביולי 2025: גינתה את ההרס השיטתי של עזה על ידי ישראל כרצח עם.
- **טורקיה** — הנשיא ארדואן: סיפק מסמכים לבית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) כדי להוכיח את רצח העם של ישראל.
- **דרום אפריקה** — ינואר 2024: הגישה תביעה על רצח עם נגד ישראל בפני ה-ICJ.
- **ארגון שיתוף הפעולה האסלאמי (OIC)** — דצמבר 2023: הכריז על המלחמה של ישראל כ“רצח עם המוני” ותמך בתביעה של דרום אפריקה.
- **ערב הסעודית** — יורש העצר מוחמד בן סלמאן, נובמבר 2024: כינה את הקמפיין של ישראל “רצח עם קולקטיבי”.
- **מליזה, אינדונזיה, פקיסטן** — תמכו במפורש במסגרת רצח העם בדיונים ב-ICJ.
- **הוועדה המיוחדת של האו"ם על פרקטיקות ישראליות** — נובמבר 2024: מצאה שהפעולות של ישראל “תואמות למאפיינים של רצח עם”.

ממצאים משפטיים

- **בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ), דרום אפריקה נגד ישראל (2024)** — קבע שקיים “סיכון סביר לרצח עם” בעזה; הוציא צעדים זמניים המורים לישראל למנוע מעשים של רצח עם ולאפשר סיוע

הומניטרי.

- **ICJ, בוסניה נגד סרביה (2007)** — קבע שמדינות חייבות לפעול כאשר הן מודעות לסיכון משמעותי לרצח עם, תוך שימוש בכל האמצעים הזמינים באופן סביר.
- **קונסנזוס אקדמי ומומחים (2023–2025):**
 - רז סגל (חוקר רצח עם): כינה את המתקפה של ישראל "מקרה קלאסי של רצח עם".
 - ויליאם שכאבס (יו"ר לשעבר, חקירת האו"ם בעזה): אישר שנכחו אלמנטים של רצח עם.
 - פרנצ'סקה אלבנזה, בלקרישנן רג'גופל, כריס סידוטי, ולמעלה מ-800 חוקרים חתמו על מכתבים פומביים או הוציאו הצהרות המיישמות את מסגרת רצח העם על עזה.

הימנעות מהמונח "רצח עם" בתקשורת ובמוסדות

- **ניו יורק טיימס:** מזכר עריכה שהודלף ב-2024 הורה לעיתונאים להימנע ממונחים כמו "רצח עם", "טיהור אתני" ו"פלסטיין". העדיף מסגרת "מלחמה" מעוקרת; מונחים רגשיים שמורים לקורבנות ישראלים.
 - **תקשורת מערבית:** כלי תקשורת מרכזיים לעיתים רחוקות השתמשו במונחים כמו "טבח" או "הרג המוני" כלפי פלסטינים, גם בעיצומו של מוות המוני של אזרחים.
 - **האומות המאוחדות:**
 - בכירים (למשל, טום פלטשר, מרטין גריפיתס) הזהירו ב-2025 מפני רצח עם מתפתח.
 - עם זאת, האו"ם כמוסד מתעקש שרק בתי משפט יכולים לקבוע באופן רשמי רצח עם — עמדה משפטית המשמשת לעיתים קרובות להצדקת נייטרליות פוליטית.
 - **הבהרה:** אין מחסום משפטי המונע מסוכנויות האו"ם או ממדינות חברות להכיר ברצח עם כאשר מאפייניו נוכחים. פסק דין משפטי של בתי משפט אינו תנאי מוקדם להכרה מוסרית או פוליטית.
- הימנעות זו — הן בתקשורת והן במוסדות בינלאומיים — ממחישה את הטענה המרכזית של המאמר: נייטרליות היא שותפות לפשע, שתיקה היא הכחשה.

חובת המדינות לפעול

אמנת רצח העם (1948) ופסיקת ה-ICJ בבוסניה (2007) חד-משמעיות: כאשר מדינה הופכת מודעת לסיכון משמעותי לרצח עם, יש לה חובה משפטית לפעול כדי למנוע זאת. חובה זו אינה סמלית או רטורית — היא דורשת צעדים קונקרטיים.

על המדינות לנקוט בכל האמצעים הזמינים באופן סביר כדי להשפיע על המבצע ולעצור את רצח העם. זה כולל: - זימון או גירוש שגרירים - הפסקת העברות נשק - הטלת סנקציות כלכליות ודיפלומטיות - רדיפה אחר צווי מעצר בינלאומיים - ובמידת הצורך, שקילת התערבות צבאית קולקטיבית תחת פרק VII של מגילת האו"ם

החובה היא של **התנהגות ותוצאה**: מחוות אינן מספיקות. חוסר מעש הוא שותפות לפשע.

כפי שהכריז מריו סאביו ב-1964:

"מגיע זמן שבו פעולת המכונה הופכת כל כך מתועבת, גורמת לך להרגיש כל כך חולה בלב, שאתה לא יכול להשתתף. אתה לא יכול אפילו להשתתף באופן פסיבי. ואתה חייב לשים את גופך על גלגלי השיניים ועל הגלגלים, על הידיות, על כל המנגנון, ואתה חייב לעצור אותו. ואתה חייב להראות לאנשים שמפעילים אותו, לאנשים שמחזיקים בו, שאלא אם כן אתה חופשי, המכונה לא תפעל כלל."

המכונה של רצח העם ממשיכה לפעול בעזה. מדינות שמסיטות את מבטן, או גרוע מכך, חמושות את המבצע, משמנות את גלגליה.

הערה לסיום

בית הדין הבינלאומי לצדק מעז לנאום על הצלת כדור הארץ עם פסיקות נשגבות בנושא האקלים, אך מהסס מול רצח עם פעיל המשודר בטלוויזיה. עזה נמנעת לבית קברות של חיים מרוסקים, בעוד המדינות שיש להן הכוח להתערב — אלו שחתמו על אמנת רצח העם — נשארות משתתקות על ידי פוליטיקה או שותפות על ידי תמיכה.

זו אשמתם של אלה שחמשו את הטבח, השתיקו את האמת והגנו על המבצע בזמן שעזה בערה.

דמיינו לעצמכם — העם שלכם נאלץ לחיות באוהלים תחת הפצצות בלתי פוסקות, רעב, ללא תרופות, צופה בילדיכם מתים אחד אחרי השני, בזמן שהמדינות החזקות בעולם חמושות את הטבח ומעזות לדבר על "נייטרליות".

נייטרליות אינה נייטרליות. זו בחירה בצד של המדכא.

צביעות זו ראויה רק לגינוי. ההיסטוריה תזכור לא רק את מבצעי רצח העם הזה — אלא גם את השותפים.

מקורות

1. **צעדים זמניים של ה-ICJ – בית הדין הבינלאומי לצדק**, "יישום האמנה למניעה וענישה של פשע רצח העם ברצועת עזה (דרום אפריקה נגד ישראל)", צו מ-26 בינואר 2024.
2. **בוסניה נגד סרביה – פסק דין של ה-ICJ**, "תיק בנוגע ליישום האמנה למניעה וענישה של פשע רצח העם (בוסניה והרצגובינה נגד סרביה ומונטנגרו)", פסק דין מ-26 בפברואר 2007.
3. **רז סגל – Jewish Currents**, "מקרה קלאסי של רצח עם", אוקטובר 2023.
4. **ויליאם שכאבס – ראיונות ציבוריים שונים והצהרות בפאנלים (2024–2025)**.
5. **פרנצ'סקה אלבנזה ואחרים – מכתבים משותפים של מומחי האו"ם למדינות החברות, 2024**.
6. **מזכר הניו יורק טיימס – הנחיות עריכה שהודלפו, אפריל 2024 (The Intercept)**.
7. **הצהרת ה-OIC – "הצהרת הפסגה האסלאמית יוצאת הדופן של ה-OIC על עזה"**, דצמבר 2023.
8. **הצהרת ה-ECCHR – הודעה לעיתונות של ה-ECCHR**, דצמבר 2024.
9. **אמנסטי אינטרנשיונל גרמניה – הצהרה על רעב כרצח עם**, 29 ביולי 2025.
10. **מדיקו אינטרנשיונל – הצהרה על הרס עזה**, 29 ביולי 2025.
11. **דוח הוועדה המיוחדת של האו"ם – דוח שנתי, נובמבר 2024**.
12. **הצהרות של מדינות הדרום הגלובלי – דיונים בעל פה ב-ICJ, 2024–2025**.